

IWC Hrvatska

Zimsko prebrojavanje
ptica vodarica

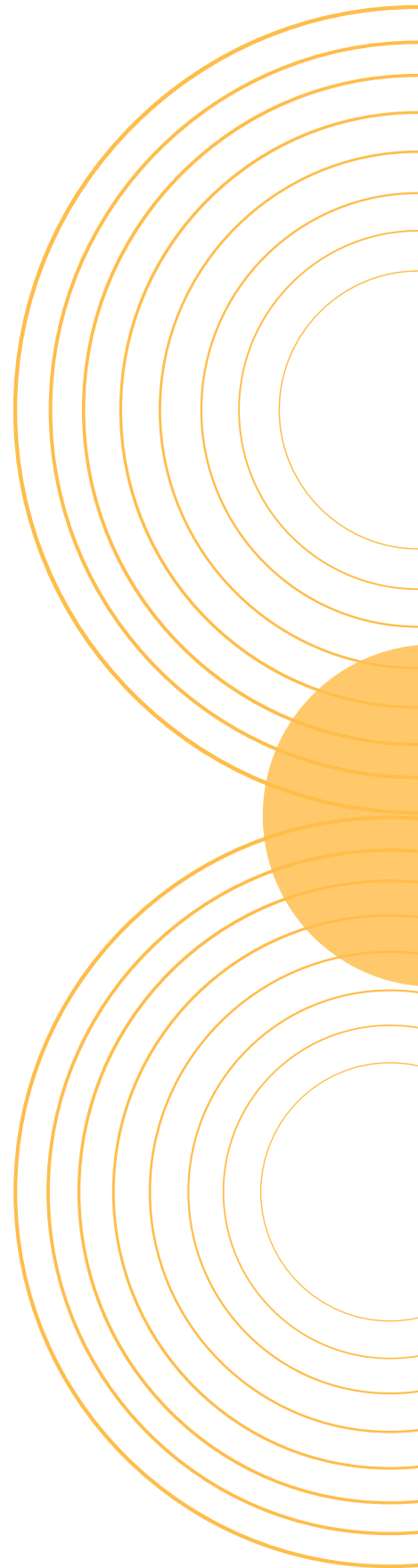
15. i 16. siječnja 2022.

Vodič za volontere

Udruga ZEUS

Udruga Biom

Hrvatsko društvo za zaštitu ptica i prirode

Sadržaj vodiča

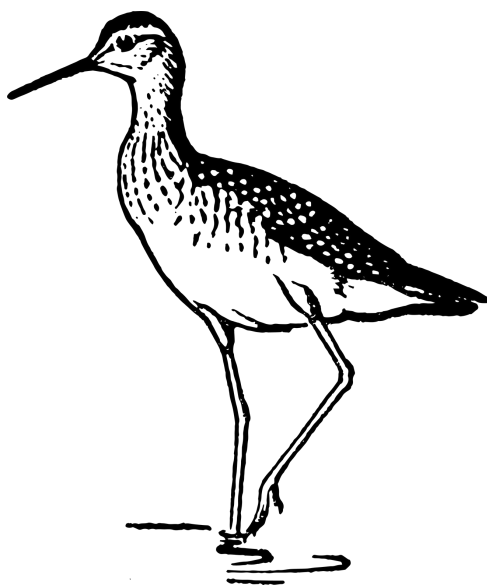
- 3:** Što je IWC?
- 4:** IWC u Hrvatskoj
- 5:** Kako i kad se uključiti?
- 6:** Prepoznavanje ptica
- 7:** Priprema za teren
- 8:** Bilježenje podataka
- 9:** Važne napomene
- 10:** O nama

Što je IWC?

International Waterbird Census (IWC) dugogodišnji je projekt svjetskog prebrojavanja ptica vodarica kojeg organizira Wetlands International, svjetska organizacija za zaštitu močvarnih područja. Cilj mu je postizanje boljeg razumijevanja ugroženosti vrsta i njihovih staništa kroz kontinuirano praćenje brojnosti ptica na vodenim površinama.

Vodarice su sve ugroženija skupina ptica, prvenstveno zbog uništavanja močvarnih staništa širom svijeta. Uspoređivanje brojnosti iz prethodnih godina procjenjuje se status populacija i pojedinih vrsta. Na osnovi tih podataka planira se zaštita vrsta i njihovih staništa. Siječanj je pogodan za prebrojavanje vodarica jer se smatra da su do tada sve ptice vodarice na svojim zimovalištima, gdje im je koncentracija najveća, a nisu još započele proljetnu migraciju.

Ovo je najstariji i najveći program monitoringa bioraznolikosti na svijetu, te ujedno i najveći projekt građanske znanosti. Provodi se od 1967., a Hrvatska u njemu sudjeluje od 1982. Akcija isključivo ovisi o volonterima svih uzrasta i razina znanja koji svojom motiviranošću omogućuju da se velik broj lokacija posjeti i još veći broj ptica prebroji svake godine.

IWC u Hrvatskoj

Zimsko prebrojavanje ptica vodarica se u Hrvatskoj provodi od 1982. godine. Nacionalni koordinator odgovoran za slanje podataka je Adrian Tomik iz HDZPP-a. Regionalno djeluju još četiri koordinatora koji su zaduženi za koordinaciju volontera i prebrojavanja na svom području. Komuniciraju s volonterima i usmjeravaju ih na područja koja treba posjetiti, te su dostupni za podršku i dodatne informacije.

U organizaciju brojanja uključene su i organizacije civilnog društva, javne ustanove za upravljanje zaštićenim područjima i razne obrazovne ustanove. Svake godine u Hrvatskoj sudjeluje stotinjak promatrača, a broj zabilježenih ptica često prelazi stotinjak tisuća.

NACIONALNI KOORDINATOR

Adrian Tomik, HDZPP
tomikadrian@gmail.com

ISTOČNA HRVATSKA	Marina Grgić , Biom marina.grgic@biom.hr
SJEVERNA HRVATSKA	Goran Čižmešija , ZEUS gcizmesija@gmail.com
SREDIŠNJA I ZAPADNA HRVATSKA	Petra Čulig , Biom petra.culig@biom.hr
JUŽNA HRVATSKA	Ante Kodžoman , Biom ante.kodzoman@biom.hr

Kad i kako se uključiti?

Hrvatsko društvo za zaštitu ptica i prirode, Udruga Biom i Udruga ZEUS pozivaju sve ljubitelje ptica i prirode da se pridruže 56. po redu tradicionalnom međunarodnom Zimskom prebrojavanju ptica vodarica (IWC) koje se službeno održava **15. i 16. siječnja 2022.** Kako bi se pokrilo što više područja, prebrojavanje se može odvijati kroz cijeli siječanj, no poželjno ga je odraditi što je bliže moguće središnjem vikendnu (ovisno o mogućnostima volontera i vremenu).

Lokacije na kojima se broje ptice nisu nasumične. Dostupan je popis lokaliteta, kao i karta s istima, s kojeg možete odabrati jedan (ili njih više) i javiti se kao volonter kod odgovornog koordinатора. Bilo da redovno sudjelujete u IWC-u ili biste se htjeli priključiti prvi put, preporučamo da se javite koordinatoru za vaše područje i provjerite koje su lokacije dostupne kako ne bi došlo do duplog bilježenja podataka.

Tablica s lokacijama
(i drugim korisnim informacijama)

<https://bit.ly/3dikRe8>

Karta s lokacijama

<https://bit.ly/3mAxuq1>

Ukoliko trebate više informacija o željenom lokalitetu ili ne znate gdje biste brojali, obratite se nadležnom koordinatoru koji će vas usmjeriti na određeni lokalitet. Ako se prvi put uključujete u IWC ili niste sigurni u identificiranju ili brojanju jata ptica, regionalni koordinador vas može spojiti s iskusnim promatračima uz koje možete obaviti teren.

Prepoznavanje ptica

Kako biste se pripremili za izlazak na teren, preporučamo da se informirate o vrstama koje možete očekivati na odabranim lokacijama i kako ih prepoznati. U tu svrhu imamo nekoliko preporuka:

- predavanje Ivana Budinskog o IWC-u i čestim vrstama na zimovanju u Hrvatskoj:
<https://www.youtube.com/watch?v=mWAr2Wz3nz4>
- stranica BirdID na kojoj možete pregledavati sve europske vrste i vježbati prepoznavanje preko kvizova, uključujući našeg (kviz IWC Hrvatska, ID 172):
<https://www.natureid.no/bird/>
- najbolji ključ za prepoznavanje ptica u hrvatskom izdanju, Ptice Hrvatske i Europe, uz čije korisne crteže i opise možete poboljšati svoju vještinu identifikacije:
<https://ptice.biom.hr/o-knjizi/>
- interaktivna stranica Wetlands Internationala pomoću čije karte možete istraživati sve zabilježene populacije svih vrsta vodarica na svijetu (scrollajte dolje za popis):
<https://wpp.wetlands.org/explore>

Iako su glavne vrste za IWC samo vodarice, korisno je brojati i one koje su usko vezane za vodena staništa (npr. vodomar, vodenkos, brkata sjenica, močvarna strnadica, štekavac, bukoč...), a po želji je moguće uključivati i sve vrste koje uočite: pri obradi podataka lakše je izbrisati neki unos nego naknadno dodati novi.

Priprema za teren

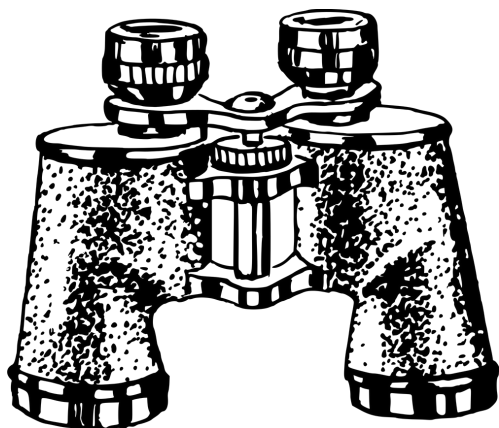
Prije odlaska na nepoznat lokalitet, provjerite pristup i potencijalne točke s kojih ćete moći brojati ptice. Informirajte se o aktivnostima koje mogu utjecati na prebrojavanje (lov, ribolov, rafting, šljunčarenje, održavanje ribnjaka...).

Obucite se prikladno uvjetima na lokalitetu. Svakako provjerite vremensku prognozu i u slučaju smanjene vidljivosti ili loših vremenskih uvjeta odgodite teren za drugi dan.

Na prebrojavanje obavezno ponesite dalekozor (dvohled, durbin/teleskop) i nešto čime ćete bilježiti vrste i broj jedinki (mobitel, diktafon, bilježnicu, terenski obrazac), kao i ključ za prepoznavanje ptica.

Pri brojanju ptica u velikim jatima bi vam mogli pomoći ručni brojač ili fotoapararat. Ukoliko brojite s više točaka, orijentirajte se pomoću karte i/ili GPS-a kako ne biste duplo brojali iste ptice. Dobro je imati pri ruci kartu područja, bilo digitalnu ili fizičku, posebno ako se prvi put nalazite na lokaciji.

Ukoliko nemate iskustva s IWC-om ili identifikacijom ptica, na vrijeme potražite pomoć iskusnijeg volontera.

Bilježenje podataka

Tijekom prebrojavanja obavezno bilježite:

Naziv lokacije i datum obilaska:

- posebno ako planirate obići više lokacija

Vrste:

- u kodovima koje razumijete (umjesto divlja patka pišite npr. div.pat./an.plat./mall.)
- barem porodicu ili skupinu u slučaju kada je određivanje vrste teško ili nemoguće (patka/anatida)

Broj jedinki:

- na principu zbrajanja: na prvotni broj dodavajte samo broj novopristiglih jedinki, te ih tek na kraju terena zbrojite ($15 + 3 + 20 + 1 + 1 = 40$)
- velika jata probajte vizualno podijeliti u manje grupe (od 10, 20, 50...) i nastojte dati barem okviran broj

Vremenske uvjete:

- posebno na vodenim površinama koje se lede: bitno je javiti i informaciju da je lokalitet u potpunosti zaleđen čak i bez ptica

Kompletni popis podataka koje skupljamo preko službenog obrasca i objašnjenja možete pronaći na sljedećoj poveznici:

<https://bit.ly/31vMnBW>

Po povratku s terena, naknadno zbrojite i identificirajte što možete iz slika ili skica. Molimo vas da obavezno **do 15. veljače** pošaljete svoje podatke **u obliku službenog Excel obrasca** vašem koordinatorskom, što nam uvelike olakšava obradu podataka i omogućava da ih što prije objavimo.

Važne napomene

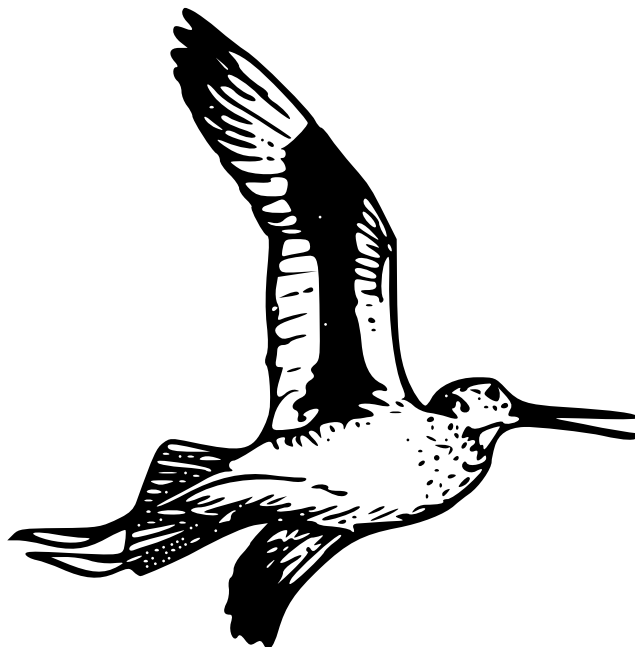
Ako područje na kojem želite brojati nije na karti, javite se regionalnom ili nacionalnom koordinatoru. Podatke s novih lokacija primamo samo uz koordinate lokaliteta i opis staništa.

Unaprijed se dogovorite s drugim volonterima na istoj lokaciji o pojedinostima prebrojavanja (prijevoz, trajanje obilaska...) putem naše Google Grupe (link: <https://groups.google.com/g/iwc-hrvatska/>).

Ako idete na nečiji privatni posjed (ribnjaci, šljunčare, jezera, solane i sl.), najavite se.

Morska obala nedovoljno je pokrivena iako na njoj zimuju brojne vodarice, stoga molimo volontere koji su u mogućnosti posjetiti ih da prednost daju lokacijama na obali.

Mnoge vrste ptica vodarica ne zadržavaju se samo na vodenim staništima (npr. galebovi koji se mogu naći na smetlištima, poljima, u lukama itd.), zbog čega ne treba zanemariti ni takve lokalitete.

O nama

Hrvatsko društvo za zaštitu ptica i prirode

Hrvatsko društvo za zaštitu ptica i prirode nevladina je organizacija osnovana 1995. s ciljem zaštite ptica i njihovih staništa te cjelokupne prirode i biološke raznolikosti. Vizija nam je društvo koje kao napredak vidi život u skladu s prirodom i izabire održivo korištenje svojih prirodnih bogatstava. Radimo na brojnim projektima koji su važni za zaštitu prirode i ptica, surađujemo s drugim nevladinim udrugama te se trudimo približiti prirodni svijet i važnost njegovog očuvanja što većem broju ljudi.

www.ptice.hr

Udruga Biom

Udruga Biom organizacija je civilnog društva koja se bavi očuvanjem prirode, njenim promicanjem i popularizacijom. Predstavnik smo Hrvatske u mreži BirdLife International. Bavimo se zaštitom vrsta i staništa, borbom protiv krivolova i drugih opasnosti za živi svijet, okupljamo zaljubljenike u prirodu, organiziramo volontiranja, educiramo mlade i odrasle, provodimo istraživanja te zagovaramo promjene koje pozitivno utječu na prirodu i okoliš. Ukratko, misija Bioma je očuvati bioraznolikost zbog dobrobiti prirode i društva.

www.biom.hr

Udruga ZEUS

Udruga ZEUS nevladina je organizacija s područja zaštite okoliša aktivna preko 20 godina na području sjeverozapadne Hrvatske. Naše članove i simpatizere kontinuirano uključujemo u akcije brojanja ptica od 1989. godine. Organiziramo edukativne spusteve i veslanja Murom i Dravom te sudjelujemo u brojnim akcijama zaštite prirode i okoliša. Organiziramo naše tradicionalne popularne događaje, Big Jump na Dravi i Zimski spust. Poznati smo kao predvodnici borbe protiv novih hidroelektrana na rijekama.

www.zeus-senjar.hr

